Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 4(50) 2025

УДК 811.161.2’42

https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4(50)-840-852

Савчук Наталія кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, зарубіжної літератури та журналістики**,** Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, https://orcid.org/0000-0002-8835-3921

ЛІГНВІСТИЧНІ СТРАТЕГІЇ МАНІПУЛЯЦІЇ У НОВИННИХ МЕДІА

Анотація. У статті проаналізовано лінгвістичні стратегії маніпуляції, які активно застосовуються в новинних медіа для субтельного впливу на когнітивні та поведінкові реакції реципієнтів. У ході дослідження детально розглянуто мовленнєві аспекти маніпуляції, включаючи використання спеціалізованих мовних ресурсів для викликання певних реакцій та формування установок в аудиторії. Особливу увагу приділено аналізу медійних текстових структур, які часто включають метафори, репетиції та емоційно забарвлену лексику, що відіграє ключову роль у маніпуляційних процесах і сприяє формуванню громадських настроїв. Встановлено, що ці стратегії маніпуляції функціонують як засоби соціополітичного впливу, які спрямовані на зміну мислення та поведінки індивідів, зокрема у контекстах високого інформаційного навантаження.

Проаналізовано ключові маніпулятивні стратегії, зокрема вибірковість подання інформації, використання емоційно забарвленої лексики, фреймування подій, перекручування фактів, риторичні питання, мовне табуйування, створення алегорій та метафор, систематичне повторення певних слів чи фраз та поляризація думок. Дослідження показує, як ці стратегії сприяють непомітному впливу на когнітивні та поведінкові реакції аудиторії, формуючи сприйняття та установки серед споживачів інформації.

Розглянуто, як медійні текстові структури використовують метафори, репетиції, та емоційно забарвлену лексику, що відіграє ключову роль у процесах маніпуляції та формуванні громадських настроїв. Ці стратегії маніпуляції розглядаються як інструменти соціополітичного впливу, спрямовані на модифікацію мислення та поведінки індивідів, зокрема у ситуаціях високого інформаційного навантаження.

Особлива увага приділяється технікам, які сприяють формуванню бажаних інтерпретацій, включно з фреймуванням подій та перекручуванням фактів, що можуть включати неправдиві твердження чи перебільшення. Такі техніки дозволяють медіа формувати наратив, який підтримує політичні цілі або воєнні стратегії держави, мінімізуючи негативні аспекти подій.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 4(50) 2025

Наукове дослідження підкреслює необхідність критичного аналізу новин та розробки методів навчання аудиторії критичному сприйняттю медіатекстів для протидії маніпуляції. Висновки роботи акцентують на значимості подальших досліджень механізмів лінгвістичної маніпуляції, що мають включати аналіз впливу культурно-соціального контексту на ефективність маніпуляційних стратегій.

Ключові слова: лінгвістичні стратегії, маніпуляція, фреймування, метафори, імплікації, медіа.

Savchuk Nataliia Candidate of philological sciences, associate professor, Associate Professor of the Department of Applied Linguistics, Foreign Literature and Journalism of the Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna, https://orcid.org/0000-0002-8835-3921

LINGUISTIC STRATEGIES OF MANIPULATION IN NEWS MEDIA

Abstract. The article analyzes linguistic strategies of manipulation, which are actively used in news media to subtly influence the cognitive and behavioral reactions of recipients. The study examines in detail the linguistic aspects of manipulation, including the use of specialized language resources to evoke certain reactions and form attitudes in the audience. Particular attention is paid to the analysis of media text structures, which often include metaphors, rehearsals, and emotionally colored vocabulary, which plays a key role in manipulation processes and contributes to the formation of public sentiment. It is established that these manipulation strategies function as means of sociopolitical influence aimed at changing the thinking and behavior of individuals, particularly in contexts of high information load.

Key manipulative strategies are analyzed, including selective presentation of information, use of emotionally charged vocabulary, framing of events, distortion of facts, rhetorical questions, linguistic taboos, creation of allegories and metaphors, systematic repetition of certain words or phrases, and polarization of opinions. The study shows how these strategies contribute to a subtle influence on the cognitive and behavioral reactions of the audience, shaping perceptions and attitudes among information consumers.

It is examined how media text structures use metaphors, rehearsals, and emotionally charged vocabulary, which plays a key role in the processes of manipulation and the formation of public sentiment. These manipulation strategies are considered as tools of sociopolitical influence aimed at modifying the thinking and behavior of individuals, particularly in situations of high information load.

Particular attention is paid to techniques that contribute to the formation of desired interpretations, including the framing of events and the distortion of facts, which may include false statements or exaggerations. Such techniques allow the

media to form a narrative that supports the political goals or military strategies of the state, minimizing the negative aspects of events.

The scientific study emphasizes the need for critical analysis of news and the development of methods for teaching the audience to critically perceive media texts in order to counteract manipulation. The conclusions of the work emphasize the importance of further research into the mechanisms of linguistic manipulation, which should include an analysis of the influence of the cultural and social context on the effectiveness of manipulation strategies.

Keywords: linguistic strategies, manipulation, framing, metaphors, implications, media.

Постановка проблеми. У сучасному медійному просторі лінгвістичні стратегії маніпуляції відіграють ключову роль у формуванні громадської думки та поведінкою аудиторії. Використання мовних засобів для досягнення певних цілей в новинах є не лише практикою, а й предметом наукових досліджень, оскільки лінгвістичні техніки можуть варіюватися від використання метафор і емоційно забарвленої лексики до складних конструкцій, таких як фреймінг та контекстуалізація. Центральним аспектом даної проблематики є аналіз того, як мова може впливати на сприйняття інформації та маніпулювати свідомістю реципієнтів, спонукаючи їх до прийняття певних ідей чи дій без критичного осмислення поданих фактів.

Лінгвістичні стратегії у новинних медіа вивчаються через призму семантичних, синтаксичних та прагматичних характеристик мови, які дозволяють визначити механізми впливу та їхній вплив на формування інформаційного поля. Це, в свою чергу, приводить до розуміння більш широких соціальних, культурних та політичних процесів, які формуються під впливом медіа.

Крім того, з огляду на розвиток цифрових технологій, важливість дослідження лінгвістичних маніпулятивних стратегій зростає, оскільки збільшується варіативність мовних інструментів впливу. Систематичне аналізування та дослідження способів мовної маніпуляції, їхніх механізмів і наслідків для формування соціальних наративів є невід'ємним для розуміння та розробки методів контролю над ними, спрямованих на забезпечення прозорості та відповідальності в інформаційному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Детальний аналіз актуальних наукових досліджень та публікацій виявляє суттєвий інтерес наукової спільноти до проблеми маніпуляції у медійному просторі. Видатні дослідники цього напряму, зокрема Ш. Розенберг та Г. Почепцов, фокусували свої дослідження на психологічних аспектах маніпуляції, відійшовши від аналізу вербального компонента. Важливий внесок у дослідження цієї проблематики також зробив С. Кара-Мурза. Інші науковці, зокрема американський соціолог і медіа-критик Г. Шиллер та український дослідник К. Кривцун, зосередились

на маніпулятивних методиках у сучасних медіа. Основи мовознавства та психології були закладені завдяки значущим дослідженням таких вчених як Ж. Вандріес, А. Бархударов, Н. Крушевський, В. Вундт, Е. Сепір, Ф. де Соссюр.

Отже, на основі проведеного аналізу наукових джерел, сьогодні у контексті динамічного розвитку інформаційних технологій XXI ст., стає нагальною потреба в детальному вивченні лінгвістичних стратегій маніпуляції, що використовуються у новинних медіа.

Мета статті – систематичний аналіз лінгвістичних стратегій маніпуляції, що застосовуються у новинних медіа.

Виклад основного матеріалу. Проблематика маніпуляції свідомістю розглядається як аспект соціально-психологічного впливу в контексті гуманітарних наук. Важливо підкреслити, що маніпуляція не обмежується лише мовними явищами, хоча мовленнєві аспекти відіграють істотну роль у її реалізації [1, С. 12]. Феномен маніпуляції має універсальний характер та отримав широке визначення у різноманітних наукових дисциплінах, визначення яких подекуди дивергуються.

Мовленнєва маніпуляція визначається як одна з форм маніпулятивного впливу, що впроваджується за допомогою сфокусованого використання мовних ресурсів для непомітного впливу на когнітивні та поведінкові реакції адресата [10, С. 50-51]. З соціологічного погляду, маніпуляція виступає як комплекс ідеологічних та соціополітичних засобів, спрямованих на модифікацію мислення та поведінки особистості, часто суперечливих до їх власних інтересів, при цьому об'єкти маніпуляції рідко усвідомлюють ці впливи [6, С. 104].

Маніпулятивні дії включають поширення дезінформації, яка може бути сприйнята як помилкова інформація чи неправильні висновки з боку особистості [11]. Крім того, маніпуляція може поєднуватися із застосуванням силових та економічних методів, що надає суб'єктам управління потенціал контролювати масову свідомість, соціальні групи та індивідуальні дії [3, С. 27].

У мовознавстві маніпуляція асоціюється з ефективністю комунікації та вивченням комунікативних стратегій, які дозволяють активно впливати на реципієнта. Мовленнєвий вплив маніпуляції спрямований на соціально-психологічні трансформації в суспільстві або стимулювання певних дій через вплив на психіку особистостей [9, С. 47]. Інтерес лінгвістів у цій проблематиці відображає значення природної мови у маніпулятивних процесах, однак наукові роботи часто фокусуються тільки на окремих аспектах цього складного явища [8].

У сферах лінгвістики та психології маніпуляція розглядається як прихована техніка примушення, спрямована на формування думок, намірів та емоцій учасників комунікації на користь маніпулятора. Особа, що піддається впливу, трактується не як рівноправний учасник діалогу, а як засіб досягнення чужих цілей. Реакція на маніпуляцію може виявлятися у формі обурення, що є цілком очікуваною за таких обставин.

Така лінгвістична динаміка в маніпуляції знаходить своє відображення та розширення у медійному просторі, де маніпулятивні техніки стають ще більш розвиненими та багатогранними. Використання спеціалізованих мовних підходів у медіа спрямовано на формування сприйняття, яке часто відходить від об'єктивної реальності. Це може призвести до того, що аудиторія сприймає подані дані не як інформацію, що вимагає критичного аналізу, а як беззаперечні факти.

Медійна маніпуляція виступає як системний і цілеспрямований процес, що використовує різноманітні медійні техніки для впливу на громадську думку шляхом спотворення інформації або формування помилкового уявлення про реальні події. У цьому контексті медійні платформи, використовуючи маніпулятивні лінгвістичні стратегії, не лише впливають на емоційний стан аудиторії, але й сприяють прийняттю або відхиленню певних політичних, соціальних чи культурних ідей. Такі дії можуть бути обумовлені різними мотивами, включаючи політичні амбіції, економічні інтереси, а також наміри формування суспільних настроїв або відволікання уваги громадськості. Прийоми медійної маніпуляції можуть охоплювати дезінформацію, зміщення акцентів, використання заголовків-приманок, агітацію та навмисне приховування критичних даних [7].

Журналісти, блогери, копірайтери та SMM-менеджери часто вдаються до маніпулятивних тактик, використовуючи різноманітні мовні прийоми для створення ефектного та привабливого тексту, спрямованого на залучення уваги аудиторії. Епітети, метафори та інші фігури мови можуть ефективно збільшувати переконливість тексту, особливо в рекламних повідомленнях та заголовках, які мають за мету привернення уваги аудиторії.

Простий приклад маніпуляцій у мас-медіа полягає у публікації оперативних інформаційних повідомлень, або новин, що є короткими оглядами актуальних подій. Новина надає базову інформацію про нещодавні події у зрозумілій і лаконічній формі, але при цьому може використовувати такі елементи, як сенсація, гумор, смуток, секс, страх, смерть чи скандал, які особливо впливають на емоційну сферу людини.

Лінгвістичні особливості медійного тексту та психологічні аспекти його сприйняття відіграють фундаментальну роль у процесі маніпуляції свідомістю. Медійний текст є особливим видом комунікативного послання, що має властивості, здатні впливати на сприйняття й формувати громадську думку. Такі текстові структури часто використовують різноманітні лінгвістичні засоби, а сааме: метафори, репетиції, емоційно забарвлену лексику, що мають потужний вплив на емоційний стан читача.

Водночас психологічні аспекти сприйняття медійних текстів включають механізми, через які індивіди інтерпретують, засвоюють і реагують на інформацію. Медійні повідомлення, особливо ті, що форматовані з метою маніпуляції, можуть спричинити когнітивні спотворення, спонукати до

прийняття рішень або формування думок на підставі неповної або перекрученої інформації. Процеси уваги та вибірковості сприйняття, які є ключовими в психології, можуть бути маніпульовані через структурування тексту, вибір тем, акцентування певних деталей і усунення інших.

Таким чином, знання про лінгвістичні особливості та психологічні механізми сприйняття медійних текстів можуть допомогти в розумінні того, як формується громадська думка і як можуть бути спрямовані або маніпульовані громадські настрої. Отже, глибокий аналіз цих аспектів є критично важливим для розуміння впливу медіа на суспільство. Ця взаємодія між мовою та психологією у медійному контексті вимагає подальшого дослідження механізмів, які використовуються для маніпуляції.

Відповідно, медіалінгвістика та психолінгвістика активно займаються вивченням лінгвістичних стратегій маніпуляції, які використовують різноманітні мовні засоби та техніки для впливу на аудиторію. Ці стратегії включають в себе елементи як структурування інформації, так і емоційне забарвлення повідомлень, що сприяє формуванню певних установок та емоційних реакцій.

На основі аналізу наукової літератури [2; 4] і з метою детального вивчення зібраних лінгвістичних даних пропонуємо застосувати типологію стратегій комунікації в медіадискурсі, розроблену І. В. Пянковською. Ця типологія виокремлює основні методи маніпуляції, які можуть бути використані для аналізу текстів новин, з метою виявлення та систематизації прийомів, спрямованих на аудиторію.

Застосування цієї типології є надзвичайно важливим кроком у вивченні лінгвістичних стратегій маніпуляції в новинних медіа, яке є актуальним для розуміння механізмів формування громадської думки. Вивчення цих стратегій дозволяє ідентифікувати, як медіа формують сприйняття подій, пропонуючи особливі інтерпретації, що можуть не відповідати об'єктивній реальності, але ефективно впливають на емоції та думки аудиторії. У результаті, детальне розуміння цих процесів є критично важливим для оцінки впливу медіа на суспільні настрої та думки.

Отже, розглянемо основні стратегії, які застосовуються в медійному просторі для впливу на сприйняття аудиторії, охоплюють наступні аспекти:

1. Вибірковість подання інформації – дана стратегія полягає в інтенційному виборі та акцентуванні певних фактів, в той час як інша інформація, яка може спростувати або змінити контекст подій, ігнорується. Вибірковість є потужним інструментом у формуванні сприйняття подій як однозначних та очевидних, чим обмежується критичне осмислення повідомлень. Також в українській медійній практиці спостерігається тенденція до використання селективного підходу при висвітленні подій, який підсилює певні попередньо сформовані уявлення або стереотипи, особливо під час звітів про міжнародні конфлікти. Таке викривлене висвітлення може надмірно

спрощувати складні події або ігнорувати контекст, що може вести до неповного або спотвореного сприйняття інформації [14].

2. Використання емоційно забарвленої лексики. Так, медіа часто вдаються до емоційно насичених слів або виразів, що можуть викликати сильні емоції – від співчуття до гніву. Такий підхід сприяє менш об'єктивному сприйняттю інформації та більш емоційній реакції на неї. Наведемо приклад застосування експресивного синтаксису в українських ЗМІ на прикладі таких видань, як «Українська правда». Для аналізу використані показники експресивного синтаксису, такі як емоційно заряджена мова, риторичні запитання, метафори та аналогії, акцент та інтонація, короткі впливові речення, іронія, гумор, повторення, гіпербола, перебільшення, а також використання парадоксів, оксюморонів і прямої мови.

Специфічний компонент аналізу, емоційна інтенсивність, включає використання слів, виразів, метафор та гіпербол, які викликають специфічні емоції у читачів чи слухачів, що може бути використано для посилення впливу повідомлення, створення певного настрою чи створення інформації більш запам'ятовуваною [13; 16].

«Українська правда» часто використовує емоційно забарвлені слова, вирази, метафори та гіперболи. Наприклад, у статтях про російське вторгнення в Україну вживаються такі слова, як *«жахлива ракетна атака», «незліченні жертви», «підступний ворог»* [15], що викликають негативні емоції, такі як гнів, страх і жах.

3. Фреймування подій включає подання інформації у певному контексті, який підсилює бажані інтерпретації та зменшує значення альтернативних поглядів. Фреймування часто використовується для надання морального забарвлення подіям, присвоюючи їм певні значення та вагу. Наприклад у статті «*Десятки нафтових танкерів РФ стали на якір після введення нових санкцій США»* аналізується ефект нового пакету санкцій, оголошеного Сполученими Штатами проти російських нафтовидобувних компаній та пов’язаних з ними суден, що зумовило значний вплив на глобальні нафтові ринки. Санкції призвели до того, що щонайменше 65 нафтових танкерів застрягли у різних частинах світу, зокрема біля узбережжя Китаю та росії. Сполучені Штати мотивували введення санкцій необхідністю «скоротити доходи, які москва використовує для фінансування війни в Україні», що вказує на стратегічний замір санкцій як засобу міжнародного тиску. Це висвітлення санкцій через призму їх впливу на доходи від нафтовидобувної промисловості росії формує *«сприйняття цих заходів як обґрунтованих та морально необхідних»,* що є яскравим прикладом фреймування [5].

4. Риторичні питання – використання таких питань, на які вже передбачено відповідь або які не потребують відповіді, слугує для підкріплення певної точки зору без необхідності надавати обґрунтування. Наукові дослідження [15] вказують на те, що використання риторичних питань може ефективно

залучати аудиторію, особливо в контексті блогів на новинних платформах. Блоги на таких сайтах, як «Українська правда», «Kyiv Post», «Informator.ua» часто використовують риторичні питання для обговорення суспільно-політичних тем, що дозволяє авторам висловлювати особисті думки та аналізувати події глибше.

Важливо відмітити, що хоча риторичні питання можуть виступати засобом ефективної комунікації, вони також мають потенціал бути використаними для маніпуляції громадською думкою, особливо коли використовуються в стратегічних цілях для формування сприйняття подій або ідей.

5. Перекручування фактів – представлення даних у такий спосіб, що вони спотворюють реальність або вводять в оману, є однією з найбільш маніпулятивних технік. Така стратегія може включати неправдиві твердження, перебільшення або випускання ключових деталей. У контексті лінгвістичних стратегій маніпуляції у новинних медіа, стратегія перекручування фактів відіграє ключову роль у формуванні громадської думки. Цей механізм включає представлення даних таким чином, що вони спотворюють реальність або вводять в оману аудиторію. Такі маніпуляції можуть бути реалізовані через неправдиві твердження, перебільшення або опущення важливих деталей, що критично впливає на об'єктивне сприйняття інформації читачами чи слухачами.

Науковий аналіз можна застосувати до ситуації, де описується спецоперація Служби безпеки України та Сил оборони, що мала місце минулої ночі і в результаті якої було вражено низку цілей у РФ, зокрема на хімкомбінатах, нафтопереробних заводах і складах аеродрому «Енгельс». Пресслужба Міністерства оборони України повідомила, що внаслідок цієї спецоперації спостерігалися значні пожежі та детонації, що могли мати стратегічне значення [12].

У такому контексті перекручування фактів може включати:

- перебільшення наслідків атаки, такі як заяви про масштаби пожежі або кількість знищеного ворожого обладнання, які можуть бути використані для підвищення морального духу нації або для демонстрації ефективності оборонних зусиль.

Такі методи маніпуляції можуть бути спрямовані на формування певного наративу, який підтримує політичні цілі або воєнні стратегії держави, створюючи ілюзію беззаперечного успіху і мінімізуючи будь-які потенційні негативні аспекти військових дій, що особливо важливо в умовах, коли суспільство перебуває під значним впливом пропаганди та інформаційної війни, і критичне мислення є ключовим для розуміння реального стану речей.

6. Імплікації в новинах часто використовуються для недвозначного натякання на певні ідеї або концепції без їх явного висловлення, що дозволяє авторам матеріалів формувати сприйняття подій, не несучи прямої відповідальності за поширення конкретних заяв. Наприклад, у заяві про *«велику*

пожежу» після удару дронів можна бачити не тільки опис фактичної події, але й натяк на потужність і ефективність використаної зброї [12]. Це створює асоціацію військової переваги та технологічної сили, що може сприяти зростанню національної гордості або міжнародної репутації.

7. Мовне табуйовання полягає у свідомому уникненні використання мовних одиниць, що можуть викликати негативні асоціації чи соціальні санкції. Наприклад, замість використання терміну *«атака»* може бути вжито *«спецоперація»*, що має менш агресивне забарвлення та може асоціюватися з легітимністю та виправданістю дій. В контексті військових дій, таке вибіркове вживання термінів може впливати на громадську думку, сприйняття міжнародної спільноти, а також на моральний дух власного населення.

8. Створення алегорій та метафор – використання образного мовлення для створення сильніших емоційних зв'язків з аудиторією. Алегорії та метафори можуть впливати на глибинне розуміння подій та сприяти більш тривалому їх запам'ятовуванню. Відмічено метафоричне використання лексем, що описують хоробрість українських воїнів, де дії щодо російських та інколи білоруських супротивників виражаються через гастрономічну термінологію. Наприклад, Збройні Сили України *«підсмажили»* значну кількість окупантів, інкорпоруючи в новинах метафори, які відображають знищення ворога (https://novyny.live, 6 травня 2023 року; https://24tv.ua, 1 травня 2023 року). Крім того, метафори такі як "відправили в пекло", що замінюють прямі дієслова типу *«вбивати»* або *«знищувати»*, зустрічаються в контекстах, де обговорюється ефективність військових дій.

Зазначені лінгвістичні прийоми не лише збагачують текст, а й сприяють формуванню образу військових конфліктів як динамічних та високоемоційних подій, що, у свою чергу, впливає на сприйняття війни читачами. Застосування таких метафор в новинах відіграє ключову роль у формуванні громадської думки, акцентуючи на рішучості та відвазі українських захисників.

У науковій риториці, заміна прямих дієслів, таких як *«вбивати», «ліквідувати»* та *«знищити»*, на метафори-еуфемізми, як «відправили в пекло», є засобом алегоризації військової діяльності, який не тільки віддалює лексичний контент від жорстокості бойових дій, але й надає мові відтінок іронії та негативу. Так, Збройні сили України *«відправили в пекло»* значну кількість російських окупантів, що яскраво ілюструється у звіті (https://www.unian.ua, 5 травня 2023 року). Аналогічно, фраза *«законсервовані рашисти»* використовується для опису ворогів, що були виявлені у затоплених танках, додаючи опису саркастичну ноту: на території Менської громади на Чернігівщині з річки витягли два російські танки й п'ятьох *«законсервованих»* там окупантів (https://konkurent.ua, 8 липня 2022 року). Таке використання метафор в новинах не тільки стилістично збагачує текст, але й сприяє глибшому аналізу військових дій і їхнього впливу на громадську свідомість.

9. Систематичне повторення певних слів чи фраз, є ключовим інструментом для закріплення ідеї у свідомості аудиторії. Через постійне

повторення, певні концепції або лейбли набувають глибшого звучання і стають частиною колективної свідомості. Наприклад, у контексті новин про оборонні дії чи військові операції, фрази на кшталт «захист демократії», «боротьба з агресією», або «підтримка свободи» можуть бути регулярно використані для формування переконання про легітимність та моральну правоту військових дій.

10. Поляризація думок передбачає подання інформації таким чином, що підкреслюються лише дві протилежні точки зору, часто ігноруючи альтернативні або більш помірковані позиції. Дана стратегія створює ілюзію того, що слухач мусить обрати одну з двох сторін, ефективно виключаючи можливість компромісу або більш детального аналізу ситуації. В контексті новин про військові конфлікти, це може бути представлено як вибір між «підтримкою наших військ» проти «зрадою інтересів нації», що відвертає увагу від складності військових і політичних реалій.

Таким чином, на основі проведеного аналізу систематизуємо отримані результати у табл.1.

Таблиця 1.

Лінгвістичні маніпулятивні стратегії, що використовуються в медійному просторі для формування громадської думки та впливу на сприйняття інформації

Назва стратегії	Опис стратегії
Вибірковість подання інформації	Інтенційний вибір та акцентування певних фактів, ігноруючи іншу інформацію, що може спростувати чи змінити контекст подій.
Використання емоційно забарвленої лексики	Використання слів або виразів, що викликають сильні емоції, сприяючи менш об'єктивному сприйняттю інформації.
Фреймування подій	Подання інформації у контексті, який підсилює бажані інтерпретації і зменшує значення альтернативних поглядів.
Риторичні питання	Використання питань, які мають очікувану відповідь або не потребують відповіді, для підкріплення певної точки зору.
Перекручування фактів	Подання інформації таким способом, що вона спотворює реальність або вводить в оману.
Імплікації	Подання інформації, що залишає місце для натяків та припущень, формуючи певні асоціації.
Мовне табуйовання	Уникнення використання певних висловів або термінів, які можуть викликати негативні асоціації.
Створення алегорій та метафор	Використання образного мовлення для створення сильніших емоційних зв'язків з аудиторією.
Систематичне повторення	Часте повторення певних слів або фраз, що сприяє їх закріпленню у свідомості аудиторії.

Отже, важливо зазначити, що лінгвістичні стратегії маніпуляції в новинних медіа ефективно формують громадську думку. Через такі методи, як вибіркове представлення інформації та використання емоційної лексики, медіа не тільки впливають на сприйняття подій аудиторією, але й керують емоційним реагуванням. Вивчення та розуміння цих стратегій є ключовим для критичного аналізу новин та опору інформаційній маніпуляції.

Висновки. Аналіз лінгвістичних стратегій маніпуляції у новинних медіа виявляє їх значущість у соціально-психологічному впливі на громадську думку. Маніпуляція, яка включає в себе використання мовних ресурсів, спрямована на непомітне керування сприйняттям і поведінкою людей, є комплексною і багатогранною. Медіа використовують різні мовні засоби та комунікативні стратегії для формування певних когнітивних та емоційних реакцій, що часто приводять до формування сприйняття, яке відходить від об'єктивної реальності. Ефективність цих маніпуляцій виявляє критичну роль медійних текстів у модифікації соціальних настроїв та особистісних установок, підкреслюючи необхідність глибокого розуміння цих процесів для оцінки впливу медіа на суспільство.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні впливу культурно-соціального контексту на ефективність маніпуляційних стратегій та розробити методи навчання аудиторії критичному аналізу медіатекстів.

Література:

1. Аккурт В. Методи маніпулятивного впливу у лінгвістиці. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки* : зб. наук. праць. Одеса: Астропринт, 2020. Вип. 30. С. 5-23.

2. Бігунов Д. О. Мовленнєва поведінка особистості: комунікативні стратегії та тактики. *Психологія: реальність і перспективи.* 2019. № 10. С. 32–38.

3. Глущенко А. Комунікативні стратегії і мовленнєві тактики для аналізу дискурсу. *Рідне слово в етнокультурному вимірі.* 2022. С. 25–32.

4. Дем’янчук О., Рошук К. Фрейм як засіб формування у ЗМІ негативної суспільної думки про політика. *EMPIRIO.* 2024. Том 1, випуск 2 . С. 3-13

5. Десятки нафтових танкерів РФ стали на якір після введення нових санкцій США. *Українська правда*. 14 січня 2024 р. URL: https://epravda.com.ua/energetika/desyatki-naftovih-tankeriv-rf-stali-na-yakir-pislya-vvedennya-novih-sankciy-ssha-801978/?_gl=1*tje739*_ga*MTc1MjY1NTU0NC4xNzM2ODUxMTI3*_ga_6ELQ7YCNBS*MTczNjg1MTEyNy4xLjEuMTczNjg1MTM4Ny4zMC4wLjA (дата звернення: 12.01.2025)

6. Левченко Л. О. Психологічні особливості діяльності засобів масової інформації. *Людина і політика.* 2001. №2. С. 103-108

7. Мельничук Ю. Маніпулятивний вплив соціальних медіа: веб-сайт. URL: https://cutt.ly/ngRyi7T (дата звернення: 13.01.2025).

8. Поліщук Ю. ЗМІ як канал маніпулятивного впливу на суспільство: *Укр. наук. журн. інформ. безпеки.* 2015 . Т . 21. № 3. С. 308

9. Пянковська І.В. Стратегії медіатексту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2023 № 59 Том 3 С. 45-48

10. Руда О. Г. Мовне питання як об’єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія. Київ. 2012. 232 с.

11. Семак Л. А. Маніпуляції в сучасному медіадискурсі. *Чорноморські наукові студії.* 2023. URL: https://doi.org/10.36059/978-966-397-300-5-30 (дата звернення: 12.01.2025).

12. Сили оборони підтвердили, що повторно уразили російську нафтобазу в Енгельсі. 14 січня 2025. *Українська правда.* URL: https://www.pravda.com.ua/news/2025/01/14/7493452/ (дата звернення: 12.01.2025).

13. Mykhalchuk N., Levchuk P., Ivashkevych E., Yasnohurska L., Cherniakova O. Psycholinguistic specifics of understanding by Ukrainian students the principles of nomination of linguocultural models clothing in English and Ukrainian. Psycholinguistics, 2021. Vup. 29(2), pp. 195-237. https://doi.org/10.31470/2309-1797- 2021-29-2-195-237et al.

14. Selective exposure seen in offensive Ukranian media coverage September 16, 2022. URL: https://sites.psu.edu/jackkenneysblog/2022/09/16/selective-exposure-seen-in-offensive-ukranian-media-coverage/ (дата звернення: 12.01.2025).

15. The Russian ambassador was called "on the carpet" in Vienna due to the shelling of a cafe in Grozny (2023). Ukrainian Pravda. October 6. https://www.pravda.com.ua/news/2023/10/6/7422953/ (дата звернення: 12.01.2025).

16. Zavalniuk, I., Kukhar, N., Bohatko, V., Tsepkalo, T., Syrko, I., Diadchenko, H. (2023). Lexico-Associative Image of a Teacher in the Language Consciousness of a Future Teacher: According to a Free Associative Experiment.

References:

1. Akkurt V. (2020) Metody manipuliatyvnoho vplyvu u linhvistytsi [Methods of manipulative influence in linguistics]. *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho* : Linhvistychni nauky : zb. nauk. prats. Odesa: Astroprynt, 30, 5-23. [in Ukrainian].

2. Bihunov D. O. (2019) Movlennieva povedinka osobystosti: komunikatyvni stratehii ta taktyky [Speech Behavior of the Personality: Communicative Strategies and Tactics]. *Psykholohiia: realnist i perspektyvy*,10, 32–38. [in Ukrainian].

3. Hlushchenko A. (2022) Komunikatyvni stratehii i movlennievi taktyky dlia analizu dyskursu [Communicative Strategies and Speech Tactics for Discourse Analysis]. *Ridne slovo v etnokulturnomu vymiri*. 25–32. [in Ukrainian].

4. Dem'ianchuk O., Roshuk K. (2024) Freim yak zasib formuvannia u ZMI nehatyvnoi suspilnoi dumky pro polityka [Frame as a Means of Forming Negative Public Opinion about a Politician in the Media]. *EMPIRIO, 1(2),* 3-13 [in Ukrainian].

5. Desiatky naftovykh tankeriv RF staly na yakir pislia vvedennia novykh sanktsii SShA [Dozens of Russian oil tankers anchored after new US sanctions.]. *Ukrainska pravda.* 14.01.2025 r. URL: https://epravda.com.ua/energetika/desyatki-naftovih-tankeriv-rf-stali-na-yakir-pislya-vvedennya-novih-sankciy-ssha-801978/?_gl=1*tje739*_ga*MTc1MjY1NTU0NC4xNzM2ODUxMTI3*_ga_6ELQ7YCNBS*MTczNjg1MTEyNy4xLjEuMTczNjg1MTM4Ny4zMC4wLjA (data zvernennia: 12.01.2025) [in Ukrainian].

6. Levchenko L. O. (2001) Psykholohichni osoblyvosti diialnosti zasobiv masovoi informatsii [Psychological features of the activity of the mass media]. *Liudyna i polityka*, 2, 103-108 [in Ukrainian].

7. Melnychuk Yu. (2024) Manipuliatyvnyi vplyv sotsialnykh media: veb-sait [Manipulative influence of social media: website.]. URL: https://cutt.ly/ngRyi7T (data zvernennia: 13.01.2025). [in Ukrainian].

8. Polishchuk Yu. (2015) ZMI yak kanal manipuliatyvnoho vplyvu na suspilstvo [Mass media as a channel of manipulative influence on society]. *Ukr. nauk. zhurn. inform. Bezpeky*, 21 (3), 308. [in Ukrainian].

9. Piankovska I.V. (2023) Stratehii mediatekstu [Strategies of media text.]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia.* 59 (3), 45-48. [in Ukrainian].

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 4(50) 2025

10. Ruda O. H. (2012) Movne pytannia yak obiekt manipuliatyvnykh stratehii u suchasnomu ukrainskomu politychnomu dyskursi: monohrafiia [Language issue as an object of manipulative strategies in modern Ukrainian political discourse] monohrafiia. Kyiv. [in Ukrainian].

11. Semak L. A. (2023) Manipuliatsii v suchasnomu mediadyskursi [Manipulations in modern media discourse]. *Chornomorski naukovi studii*. URL: https://doi.org/10.36059/978-966-397-300-5-30 (data zvernennia: 12.01.2025). [in Ukrainian].

12. Syly oborony pidtverdyly, shcho povtorno urazyly rosiisku naftobazu v Enhelsi [Defense forces confirmed that they had repeatedly hit the Russian oil depot in Engels]. 14. 01. 2025. *Ukrainska pravda.* URL: https://www.pravda.com.ua/news/2025/01/14/7493452/ (data zvernennia: 12.01.2025). [in Ukrainian].

13. Mykhalchuk, N., Levchuk, P., Ivashkevych, E., Yasnohurska, L., Cherniakova, O. (2021). Psycholinguistic specifics of understanding by Ukrainian students the principles of nomination of linguocultural models clothing in English and Ukrainian. Psycholinguistics, 29(2), 195-237. https://doi.org/10.31470/2309-1797- 2021-29-2-195-237et al.

14. Selective exposure seen in offensive Ukranian media coverage September 16, 2022. https://sites.psu.edu/jackkenneysblog/2022/09/16/selective-exposure-seen-in-offensive-ukranian-media-coverage/

15. The Russian ambassador was called "on the carpet" in Vienna due to the shelling of a cafe in Grozny (2023). Ukrainian Pravda. October 6. https://www.pravda.com.ua/news/2023/10/6/7422953/

16. Zavalniuk, I., Kukhar, N., Bohatko, V., Tsepkalo, T., Syrko, I., Diadchenko, H. (2023). Lexico-Associative Image of a Teacher in the Language Consciousness of a Future Teacher: According to a Free Associative Experiment. Journal of Educational and Social Research, 13 (1), 12, 12−21. https://doi.org/10.36941/jesr-2023- 0002